

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Факультет іноземної філології

Кафедра прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу

**UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE**

**Uniwersytet
Gdański**

**ÉCOLE POLYTECHNIQUE
FÉDÉRALE DE LAUSANNE**

ПРОГРАМА і МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

28 березня 2025 року

ФІЛОСОФІЯ МОВИ ТА НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ Й ЛІНГВІСТИЦІ

КИЇВ – 2025

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

Faculty of Foreign Philology

Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation

PROGRAM and PAPERS

of Fifth International Scientific and Practical Conference

March 28, 2025

LANGUAGE PHILOSOPHY AND NEW TRENDS IN TRANSLATION AND LINGUISTIC STUDIES

KYIV – 2025

ПЕРЕДМОВА

Шановні колеги, науковці, дослідники та всі, хто прагне осмислити сучасний мовний простір!

Ми раді вітати вас на конференції *«Філософія мови та нові тенденції в перекладознавстві й лінгвістиці»*, яка покликана об'єднати наукову спільноту задля осмислення новітніх підходів до вивчення мови, її природи та ролі в сучасному глобалізованому світі.

Сьогоднішня наукова дискусія вимагає міждисциплінарного підходу, у межах якого поєднане філософське осмислення мови з актуальними лінгвістичними дослідженнями та практикою перекладу. Адже мова – це не лише засіб комунікації, а й складний феномен, що впливає на формування культурного та соціального простору, визначає мислення та структурує нашу реальність. У цьому контексті переклад постає не лише технічним процесом, а й концептуальною проблемою, яка передбачає глибоке занурення в текстову параметризацію: першою чергою, лексику, контексти та інтерпретаційні виміри.

Сучасні тенденції у царині лінгвістики та перекладознавства охоплюють широкий спектр досліджень: від когнітивних і дискурсивних аспектів до технологічних інновацій, що впливають на перекладацьку діяльність. Штучний інтелект, штучні нейронні мережі, автоматизовані системи перекладу тощо виформовують нові виміри лінгвістичних досліджень, продукуючи нові, сучасні виклики та перспективи.

Наш науковий захід створює платформу для обговорення цих актуальних питань, сприяє обміну ідеями та дослідницьким досвідом, формує простір для взаємодії фахівців із різних галузей гуманітарного знання. Сподіваємося, що матеріали конференції надихнуть на подальші відкриття та сприятимуть розвитку сучасної науки про мову, її філософських засад та перекладацької діяльності у контексті глобальних трансформацій.

Бажаємо всім учасникам плідної роботи, цікавих дискусій і нових наукових звершень!

Організатори.

Рожко Яна, Пасічник Наталія	Особливості перекладу сленгу соціальних мереж	78
Kozhevnikov Maksym	Formation Of Foreign Language Competence In Future Mining Engineers In The Process Of Learning English At University	80
Теорія і практика наукового, технічного та художнього перекладу / Theoretical and Practical Issues of Scientific, Technical, and Fiction Translation		
Бабій Христина	Еволюція граматичних структур у перекладах творів Вільяма Шекспіра: діахронічний аналіз	83
Байдик Тетяна	Особливості вживання англійських звертань	85
Балабан Олена, Алексеева Ольга	Перекладацькі трансформації при перекладі військової англійської термінології на українську	87
Балко Зоряна	Особливості перекладу Шекспіра українськими перекладачами	90
Барицька Вікторія	Історичний розвиток перекладу «Беовульфа»: від староанглійського до сучасного англомовного дискурсу	91
Бережний Андрій, Фесенко Ігор, Фесенко Оксана	Переклад на словацьку, болгарську та українську мови форми звертання «Пан» у романі Я. Гашека «Osudy Dobrého Vojáka Švejka»	93
Богашко Ірина	Теоретичні аспекти художнього перекладу	94
Боденчук Анна	Особливості перекладу «Кентерберійських оповідань» у діахронічному аспекті	97
Бондар Микита	Перспективні методи при перекладі термінів	98
Гавриляк Анастасія	Словотвір як основа творчості В. Шекспіра	100
Герасимчук Ірина	Переклад «Беовульфа» в діахронічному аспекті: філологічні виклики та стратегії адаптації	101
Герасимчук Христина	Діахронічний аспект перекладу «Беофульфа»: лексичні і теоретичні виклики	103
Грушко Діана	Особливості та складнощі перекладу прикметників староанглійської мови	105
Загородня Людмила	Складнощі перекладу англійських юридичних термінів українською мовою	106
Заповловський Микола	До питання еквівалентності в німецько-українському художньому перекладі	108

Наприклад, *heard hæled* означає «мужній воїн». Прикметно, що слово *geong* могло означати не лише «молодий», а й «недосвідчений» або «низького соціального статусу».

Висновок. Складність полягає в тому, що одне слово в староанглійській мові могло мати декілька значень, які з часом звузилися. Тому перекладачам потрібно довго посидіти і зрозуміти контекст, щоб обрати найкраще значення того чи іншого слова. Неправильна інтерпретація таких прикметників може спотворити зміст оригінального тексту. При перекладі зі староанглійської мови перекладачі можуть зіштовхнутись з низкою проблем, таких як: складною граматичною системою, відсутністю прямих аналогів у сучасних мовах, зміною значень лексем залежно від контексту та іншими. Саме тому важливо вивчити особливість слів у староанглійській мові перш ніж братись за роботу над творами, написаних на ній.

ЛІТЕРАТУРА

1. Liuzza, R. M. (2000). *Beowulf: A New Verse Translation*. Broadview Press.
2. Mitchell, B., & Robinson, F. C. (2001). *A Guide to Old English*. Oxford University Press.
3. Heaney, S. (1999). *Beowulf: A New Translation*. W. W. Norton & Company.
4. Baker, P. S. (2012). *Introduction to Old English*. Wiley-Blackwell.

СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Загородня Людмила,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

У сучасному світі, де країни із різними правовими системами інтегруються у світову спільноту, знання юридичної термінології є важливим не тільки для юристів, а й для перекладачів. У зв'язку з тим, що Україна та більшість англійськомовних країн належать до різних правових сімей, тлумачі повинні бути особливо пильними під час передачі значень правничих термінів у цільовому тексті. З огляду на це проблема здійснення правильного перекладу англійської юридичної термінології українською мовою із врахуванням культурних особливостей та специфіки законодавства країн вихідної та цільової мов залишається *актуальною* дотепер.

Мета нашої розвідки – описати специфіку перекладу англійських правничих термінів українською мовою.

Складнощі перекладу юридичної термінології продемонструємо на прикладі передання значення англійського терміну *barratry* українською мовою.

Насамперед зауважимо, що в Оксфордському юридичному словнику (Martin, 2002) зафіксовано два значення цього терміна. Перше значення тлумачиться як «навмисні дії капітана або команди морського судна, що завдають шкоди судну або вантажу, який перевозиться судном». Друге значення позначає такий вид зловживання процесуальними правами як сутяжництво, тобто подання «завідомо безпідставних (явно необґрунтованих) позовів або скарг та позовів, що мають штучний характер із корисливих цілей» (Шемшученко, 1998).

Для позначення злочинної дії капітана чи команди в українській мові використовують транслітерацію англійського юридичного терміну – лексему «баратрія», яка є інтернаціоналізмом. Щодо перекладу іншого значення терміна *barratry*, то слід врахувати, що в Україні, на противагу низці англійських країн, сутяжництво не вважається правопорушенням: в Кримінально-процесуальному кодексі України відсутні змістовні тлумачення юридичного поняття «зловживання процесуальними правами» та виокремлення його видів, а також не передбачено ніяких видів покарань за скоєння таких дій (Заборовський, Соханич, 2018).

Оскільки лексема «сутяжництво» не є юридичним терміном, то вживати її в англо-українському перекладі правничих текстів недоречно. Однак в українській мові існує юридичне поняття «зловживання процесуальними правами», яке й використовується під час перекладу другого значення англійського терміна *barratry*.

Таким чином, якщо перше значення терміна *barratry* стало терміном-інтернаціоналізмом («баратрія»), то інше значення – залишається лакуною в юридичній термінології, елімінування якої відбувається описово, за допомогою поняття «зловживання процесуальними правами».

Висновки. Під час перекладу правничих термінів тлумач зіштовхується із низкою проблем. Зокрема, розбіжності у законодавствах України та англійських країн зумовлюють появу лакунарних одиниць у термінології. Тому дослідження методів елімінування лакун у галузі правничої термінології становить *перспективу* нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заборовський, В. В., Соханич, В. М. (2018). До питань про поняття зловживання процесуальними правами (с. 68). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*, 53(2), 66–70.
2. Шемшученко, Ю. С. (Ред.). (1998). *Юридична енциклопедія: В 6 томах*. Київ : «Українська енциклопедія». URL: <https://leksika.com.ua/legal/>
3. Martin, E. A. (2002). *A Dictionary of Law* (p. 45) [5th ed.]. Oxford: Oxford University Press.